

Кад интуиција оживи музику

Највећа препрека за гостовање у Немачкој били су путни трошкови за двадесетчетворочлани оркестар. Саставили смо пројекат који је одобрен па су Гете институт и Министарство спољних послова Немачке покрили путне трошкове за комплетан оркестар – каже Лука Игњатовић

ЦЕЗ СКИЦЕ

Војислав Панић

На педесетом Moers Festivalu наступио је Schime & Muzikon. Да има правде, таква вест би била на свим насловним странама, као један од највећих успеха српског цеза у његовој целокупној историји. Фестивал у градићу Мерсу недалеко од Дуизбурга у Немачкој један је од најпрестижнијих цеза догађаја на свету, велике традиције и уметничког реномеа. На прослави великог јубилеја наступили су и Бред Мелдау, водећи пијаниста савременог цеза, Џон Скофилд, уз Пета Метинија најбитнији гитариста старије генерације, као и Дејвид Мареј, Силви Курвоазје, Џералд Кливер, те бројни уважени европски уметници.

Schime (Лука Игњатовић – алт саксофон, Сава Милетић – клавијер, Борис Шаиновић – контрабас, Предраг Милутиновић – бубњеве) и двадесеточлани ансамбл Музикон под вођством Милоша Јовановића представили су заједнички пројекат који је прошлог децембра премијерно изведен у Коларцу (без присуства публике) и директно пренешен на јутјубу. Да почетна вест буде невероватнија, позив бенду упутио је фестивал, а трошкове пута сносили Гете институт и Министарство иностраних послова Немачке! Али медији су тог викенда били заокупљени Евросонгом. О одласку на пут, те постигнутом успеху младих мајстора цеза и класике мање је писано него о тетоважама једне од певачица српског певачког трија у Ротердаму. У разговору са Луком Игњатовићем жеља нам је да ову неправду бар мало исправимо.

Како је Schime, од сведене форме трија, преко квартета и, на кратко, квинтета, израстао у састав коме прија окружење гудачког ансамбла?

Особина која је, по нашем мишљењу, веома важна за уметника је спремност да проба нешто што никада није радио. Уметник тој промени треба да се радује као дете које учи нешто ново, а никако да је се боји. Са тиме на уму, више пута смо мењали формат нашег бенда и верујем да ће то да се настави и у будућности.

Како је дошло до сарадње са оркестром Музикон?

Након вишегодишње жеље да свирамо са гудачким ансамблом и пар неодољених пројеката за финансирање остварења те жеље, упознао сам Милоша Јовановића, директора камерног ансамбла Музикон. Милош је једна од оних ретких особа са којом сви воле да сарађују. Због његовог несребничног понашања, огромне љубави према музици, организационих способности и вечитог оптимизма, рад на овом веома амбициозном пројекту изгледа као нешто најједноставније на свету. Милош је и сам имао сличну идеју о комбиновању гудачког ансамбла са цез саста-

вом у оквиру Музиконовог циклуса концерата Fusion Makes Sense тако да смо се моментално разумели и кренули да радимо.

У времену када широм света музичари покушавају да „сведу“ саставе на што мање формације из економских разлога, ти и твоје блиско окружење (Владимир Николов, на пример) као да се инатите са амбициозним идејама. Колико је то уопште данас изводиво?

Верујем да свако мора да слуша и прати своју интуицију и да се не обазире много на мишљења других. Наша интуиција нам је говорила да морамо да остваримо сарадњу са великим гудачким оркестром. Када се човек на овај начин бави музиком он даје себи шансу да јој се потпуно препусти док свира, а то је једини начин да се музика деси. Подршка и реак-

ходно радио, или неки већи музички заокрет?

Писање музике је Сави Милетићу и мени био велики изазов зато што смо били свесни да не можемо да компојемо на исти начин на који то радимо када пишемо за цез квартет. Морали смо да почнемо да размишљамо о дужим формама, контрапункту, оркестрацији, контрастима и многим другим елементима које иначе користимо, али претежно док импровизујемо. Сада смо све те елементе морали да дефинишемо у јасну музичку мисао и запишемо као део композиције за велики оркестар.

Дали гудачи само „боје“ музику, или имају и слободан простор за ненаписане интервенције?

Циљ нам је био да гудачки оркестар не служи само да „боји“ нашу музику, већ да компојемо музику тако

звуча гудачког оркестра и цез квартета који смо постигли.

Колико ти академско окружење помаже да лакше оствариш своје снове?

Уживам у послу доцента на ФМУ из многих разлога, а посебно зато што имам редован контакт са младим људима који су пуни ентузијазма, неустрашивости и жеље за знањем. Верујем да уметник никада не сме да изгуби ове квалитете, ако жели да ствара нешто што је ново и узбудљиво.

Како је дошло до позива на фестивал у Мерсу?

Као квинтет смо први пут били позвани да тамо наступимо 2018. године, а Тим Исфорт, директор фестивала, од тада прати наш рад путем друштвених мрежа. Тако се јавио чим је видео наш стримован концерт и питао да ли бисмо били заинтересовани да и овај пројекат представимо код њих. Уз почетно одушевљење, одмах се, наравно, створио проблем како то извести са оркестром од двадесетчетворо људи усред пандемије.

Каква је била улога Гете института у реализацији тог наступа?

Највећа препрека на коју смо наишли били су путни трошкови. Фестивал је предложио да направимо детаљан опис пројекта и финансијски план како би смо могли да тражимо финансирање од Гете института и Министарства спољних послова Немачке. Милош Јовановић и ја смо се истог часа бацили на посао и уз помоћ пријатеља саставили опис пројекта који је одобрен што је значило да су поменуте институције прихватиле да покрију путне трошкове за комплетан оркестар! Ово је био један од најзначајнијих тренутака у току пројекта, али је и даље било присутно велико питање у вези уласка у Немачку за време пандемије.

Како је изгледала припрема, а како сам пут у Немачку?

Мере и правила у вези путовања из Србије у Немачку за време пандемије мењају се скоро сваке недеље, што је план чинило додатно неизвеснијим. Дан пред полазак смо групно урадили антигенске тестове и надали се да нико неће бити позитиван. Милош Јовановић, спреман на све као увек, обавестио је колеге које познаје, а који живе у околини Мерса, да буду спремни да ускоче у оркестар у случају да неко буде позитиван и не буде смео да уђе у Немачку. На моје велико изненађење и срећу, сви смо на тесту били негативни! Остатак тог дана провео сам штампајући специјална позивна писма за путовање у току пандемије, резултате антигенских тестова, дигиталне регистрације антигенских тестова и друго, за сваког члана оркестра посебно. Штампач је јуначки издржао и били смо спремни да кренемо.

Како је протекао наступ?

Истог дана када смо путовали имали смо и наступ, што је значило да смо кренули из Београда у шест сати ујутру и стигли на бину у шест последне. Уседила је тонска проба и концерт је почео. Неко би помислио да ово није идеални услови за стварање музике, али се некада деси да, када је мозак превише уморан, интуиција превлада, а она је та која чини музику живом. Мозак често може да смета при стварању музике тако да је наш наступ био вођен емоцијама и интуицијом, пун контраста и без трунке нервозе. Помало бизаран, али свакако инвентивни сценски наступ глумца пратио је наш наступ што је допринело надредном искуству целог тог дана. Након концерта је уследио интервју за телевизију који је одржан у пуном базену у којем смо Предраг Милутиновић и ја без чарапа и са подвртним ногавицама разговарали о пројекту Schime и Музикон. Услед пандемије Фестивал је морао да се одрекне многих особености које га чине једним од најјединственијих у Европи, али су се организатори постарали, колико је било могуће, да се то не осети.

Какав је твој осећај потенцијала српског цеза, из угла активног учесника у неколико важних пројеката, као и професора на ФМУ који има могућност да ради са новим снагама?

Верујем да је потенцијал цез музике у Србији велики баш зато што редовно имам контакт са млађим колегама који су пуни енергије, љубави према музици, апсолутно неустрашиви и паметни. Мислим да млађе колеге поседују добар баланс између жеље да науче све што могу о историји цез музике и жеље да истражују нове правце у којима се ова музика креће данас.

Шта по теби највише недостаје да се оствари већи пласман у иностранству?

Свако ко верује у свој пројекат мора сам да се бори да га представи што широј публици, па и публици ван наше земље. У свету је велики број врхунских уметника, али мањи број врхунских уметника који су спремни да се гурају за своје место под сунцем. Само они који не чекају никога да им помогне, не жале се на своју ситуацију, већ су проактивни, успеће да остваре своје снове.

Шта теби и твојим колегама највише недостаје у нашој средини?

По мом мишљењу сама држава би морала више да улаже у уметност и културу. Када следећи пут буду одлучивали о буџету за културу можда би ова анегдота о Винстону Черчилу помогла политичарима у нашој земљи. Наиме, када су Черчила питали да укине финансирање за културу и уметност како би се помогло финансирање Другог светског рата он је одговорио: „За шта се онда боримо?“

Schime & Muzikon на фестивалу у градићу Мерсу у Немачкој Фото лична архива

Лука Игњатовић и Сава Милетић (десно) Фото Kurt Rade

ције људи у Србији и иностранству су мени доказ да је овај начин размишљања исправан.

Први наступ одржали сте на Коларцу усред зимског таласа ковида...

Захваљујући Галебу Никачевићу добили смо прилику да на његовом фантастичном јутјуб каналу Agelast стримујемо концерт у продукцији тима Production Pool и компаније Nooloovo. Реализација пројекта је била веома неизвесна због изузетно тешке ситуације са пандемијом у новембру и децембру прошле године. Чини ми се да је баш због те неизвесности и осећај сатисфакције био већи. Иако су у сали били само људи из продукције и неколицина наших пријатеља, енергија је била фантастична. Ипак, и даље маштамо да, када услови буду дозвољавали, изведемо овај програм пред пуном салом.

Ти си написао три композиције, а Сава гроделну свиту. Дали музика представља само другачије окружење за оно што је Schime прет-

да су цез квартет и гудачки оркестар третиран као један ансамбл. Да заједно учествују у ритму, мелодији, хармонији и импровизацији. Највећи узор нам је био Вејн Шортер и његови албуми *Without a Net*, *Joy Rider* и *Emanon*.

Аранжмане су писали Владимир Николов и Ана Крстајић – колико сте Сава и ти на имали утицаја на њихов рад?

Николов и ја сарађујемо низ година на Факултету Музичке Уметности, као и на фантастичном пројекту Nikolov-Ivanovic Undectet, па се веома добро познајемо и разумемо када је у питању музика. Исти је случај са Аном Крстајић и Савом Милетићем, тако да смо одређене одлуке око оркестрације и аранжмана доносили заједно, али смо им и дали слободу да ставе свој печат што је дефинитивно обогатило музику. Владимир и Ана играли су кључну улогу на пробама када су, због великог знања и искуства са гудачким оркестрима, били од велике помоћи у стварању тог јединственог